

DOI: 10.2478/clb-2022-0010

***FOTOCROM PARADIS –
RITM ȘI TIMPI INSTINCTIVI***

Iulia Pietraru

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Litere
andreeaiulia.pietraru@ulbsibiu.ro

Abstract

Before her first volume of poetry was published by OhMyGod Publishing House in 2020, Deniz Otay had published poems in Steaua, Poesis International and Zona Nouă. She has also read some of her texts at various literary events in Iași, Oradea or Sibiu. Her poems draw the image of a digitized universe where people are connected by inner networks with a huge impact on life. These networks actually transcend technological boundaries, they are part of our bodies.

Keywords: separation, digital world, body, overcrowding, shades

Înainte de a debuta cu volumul *Fotocrom paradis*, (la Editura OhMyGodPoetry, 2020), Deniz Otay a mai publicat poezii în revistele „Steaua”, „Poesis Internațional” și „Zona Nouă”, dar a și citit din propriile creații la diverse evenimente literare. Poemele sale oferă imaginea unui univers pus sub semnul digitalizării, în care oamenii sunt conectați prin rețele interioare cu un impact colosal asupra vieții; aceste rețele depășesc limitele tehnologice, fac parte din corpurile noastre. O referință la unele dintre principiile postdouămiiste își face loc printre mesajele scriitorilor din ultima perioadă. După cum

spune Mihnea Bâlici, „în rândul majorității poezilor care au debutat în ultimul deceniu se pot identifica, e adevărat, similarități în tematică și în atitudine. Universul discursiv nu mai urmărește contactul direct cu realitatea crudă sau cu trăirile interioare nemediate, sfâșietoare, ci cu digitalul și științificul, domesticul și banalul, bovarismul și fantezia” (Bâlici 12).

O particularitate a poezilor din zilele noastre este, desigur, absența calofilismului sau, mai bine zis, înlocuirea acestuia cu un instrument lingvistic artificial, cu condiția de a fi o înțelegere ipotetică între scriitor și cititor; acest pact duce la o atitudine ironică, dar și patetică. *Update-ul* din cadrul exprimării afective constă în neo-calofilism, estetizare: „este exclus să vorbim despre calofilism ca trăsătură specifică literaturii postdouămiiste; direcția neo-expresionistă a poeziei douămiiste conținea elemente calofile. Cu toate acestea, estetismul are un rol diferit acum” (Bâlici 12). Cu siguranță, există și poeți care pledează în continuare pentru folosirea rimei și pentru stilul calofil, dar nu e cazul lui Deniz Otay (cu excepția câtorva versuri, care probabil rimează involuntar). Muzicalitatea poemelor sale e deosebită, realizată mai degrabă cu ajutorul expresiilor folosite și a gândurile exprimate, decât prin intermediul unei rime; ritmul impune timpi instinctivi, automatici, ce reies fără vreun efort psihic.

Fatalitatea postumană vine ca un val spulberat peste viziunea poetei, marcând un strop de speranță între cadențele inimii, între aici-acolo: „Dimineața părăsesc o locuință / care nu e a mea / și nu e plătită de mine / traversând puhoiuri dintr-o micuță groapă / din care aștept să vină dumnezeu / să mă scoată” (*Loredana*). În acest volum, există peste tot nevoia de a separa ceva; e acel ceva care stă mereu în calea libertății, echilibrului și pune întrebări, atât poetei, cât și nouă, despre sensul a tot ce e viu și vibrează acum în noi. Culorile reci – calde & închise – deschise dau efectul unei lumi desenate din lumini și umbre,

unui paradis local, care pare totuși a fi comun tuturor și de care (poate) suntem (in)conștienți.

Poemul „Punct de frontieră” deschide volumul cu o temă aproape generală întregului mesaj pe care poeta vrea să îl transmită, aceea a separării, a distanțării și chiar ruperii ființei din realitatea prea complicată: „Cineva se rupe din realitatea grea / și cineva se rupe de realitate”. Această detașare poate semnifica o salvare și un îndemn către cunoașterea de sine; dacă particulele izolate s-ar contopi din nou, materialul terestru s-ar transforma într-un ghem, iar noi am fi un tot monocrom: „Nu există decât distanțe. / Materia vie e în primul rând separare”. *Fotocrom paradis* are, după cum am anticipat, două părți, două săgeți paralele – până la un punct – îndreptate, apoi, în direcții diferite. Prima parte, intitulată „Melancolie și celebrări”, păstrează intenția de înstrăinare. Cu toate că motivele ce țin de lumea digitală sunt frecvente, iar unele expresii sunt teleportate din sfera internetului, corpul poetei e detașat și de spațiul limitat impus de acesta: „Nu mă regăsesc în informație: / să șterg mailurile, / să șterg urmele.” („O întindere tot mai mare de apă”). Pe scurt, să dispară tot ce îi apasă gândurile pentru ca ea să se poată transfera *in space*, unde oamenii umblă *din templu în templu* și percep Pământul ca pe un ecran dincolo de care se află ei, adică libertatea. Până să ajungă la o cunoaștere detaliată a propriei persoane, care probabil nici nu va fi vreodată exhaustivă, interiorul ei e plin de dezorientări: „Nediriutate îmi sunt vibrațiile / puse în practica unei demolări interioare” (*Impresionante supernove*).

O altă nevoie e cea de repaus, de liniște și regăsire între spiralele fără ieșire – „intrarea în extazul religios & peace / care e the ultimate wish în viața mea” (*Salutări, personaje*). *Uneori*, ajungi în locul în care a apărut siguranța, acolo unde te conectezi automat la fericire și bună dispoziție (acasă), dar și aici ești *bântuit de amprentă și nesigur*. *Alteori*, lumea nu mai e

conștientă de tine și nici tu nu ești conștientă de forma pe care o ai acum, ci doar de durerea din acea formă. De fapt, totul se întâmplă în afara marginilor, la periferie, ca în poemul *Conversația*, pentru ca banalul să fie vizibil și ironizat, neliniștea să capete o formă distructivă (interioară-exterioară), iar haosul din mijlocul eului / orașului / încăperii să fie dizolvat sau reorganizat: „Au ieșit la plimbare într-o seară, / au mers în afara orașului / și el a rămas acolo. [...] Ceva din interior accelerase la început, / pe parcurs revenea la ritmul obișnuit / ca de la o petrecere care e gata / dar de tine trăgeau să mai rămâi. / Când am ajuns în oraș, / dansai cu cineva pe întuneric”. Evenimentele par, în același timp, concrete și iluzorii. *Conversația* se continuă într-un moment de siguranță, în care se afirmă că viața se trăiește în afara corpului, acesta fiind doar o rezistență, o inerție.

Prima parte fascinează, este mult mai viguroasă decât cea care va urma, cu idei care, într-adevăr, copleșesc prin distingerea dintre două lumi, una amorfă și una eliberatoare; reprezintă celebrarea contrastelor date de întrebări retorice. Sunt prezente întâlniri neprevăzute, îndoieli și distrugerii inerente, inevitabile, care par banale la prima vedere, dar au o energie fantastică asupra corpului.

Partea a doua, *Spre zona liberă*, e un fel de magnet ce atrage trepidațiile exterioare în corpul ei, fiind singura materie încheată într-o configurație. Restul e alcătuit, la fel ca până acum, din compuși „neîncetat mișcători”. Un poem reprezentativ ar fi *Mood: litoral*: „În momentul ăsta / tot ce sunt / am puterea să dizolv. / Ce altceva mai însemn / decât un ansamblu prezent / la sfârșiala organelor sale, / lăsat în seama divinei materii”. Deniz Otay se îndreaptă spre zona ei liberă și reușește, totuși, să treacă de partea autobiografică a discursului liric, creând situații universale, în care s-ar putea regăsi oricine. Ce e necesar pentru a scrie? Puțin timp liber și puțină nepăsare, la fel cum spune în poemul *Condiții, necesități*. Regăsim idei cu

privire la rolul omului în societate și chiar la lipsa lui care poate fi urgent acoperită *cu umbra aglomerațiilor urbane*. Când viața lui e supraaglomerată, visează la un moment de relaxare; când câștigă puțină liniște, gândul îi e tot acolo, la supraaglomerare. E un ocol total, o digresiune. În final, e prezent un impuls spre alteritate. Într-un colectiv, ea e prezentă, dar absentă, e alta: „Cred că uneori sunt / dar nu știu cât sunt eu cu voi / și cât mă molipsesc / cu o altfel de viață” (*Glorie colectivității*).

Întregul volum este ecoul unui strigăt de adaptare la noua tendință de a trăi viața; este ecoul dat de fire fixate la o rețea vitală, iar Deniz Otay adresează o chemare în acest glob imens de trăiri ce alcătuiește mozaicul fotocromatic al undelor de energie. Ascultăm poezia din prisma acestui ecou, să vedem că noutatea nu e împotriva noastră, ci e realitatea însăși, pe care o putem schimba, dacă vrem, doar dacă spargem tiparele și acceptăm și contexte / descrieri minimaliste. Viața nu poate fi în alb-negru, e cu toate nuanțele agoniei și extazului, afirmă Denis Otay.

Bibliografie:

Bâlici, Mihnea. „Postdouămiismul: o paradigmă in progress”. *Revista Euphorion*, Nr. 4, 2017. <http://revista-euphorion.ro/postdouamiismul-o-paradigma-in-progress/>.